

2

OSA

**VERTAISTUKIHENKILÖN
ROOLIT**

2.1 Aluksi

Tässä luvussa tarkastellaan vertaistukihenkilön roolia toivon herättäjänä, voimaantumisen edistäjänä ja henkilökohtaisen kasvun rohkaisijana. Muita käsiteltäviä näkökohtia ovat tuen tarjoaminen toipumisprosessin kaikissa vaiheissa ja ihmisen innostaminen muutokseen hänen vahvuuksien pohjalta sekä toisen rajojen kunnioittaminen ja luottamuksellisuus.

2.2 Tavoitteet

- Tutustua vertaistukihenkilön erilaisiin rooleihin.
- Oppia vertaistukihenkilön vastuista.
- Perehtyä salassapitoon ja luottamuksellisuuteen.

2.3 Valmennuksen kulku

KESTO

2,5 tuntia + tauot

TARVITTAVAT MATERIAALIT

- ATL Valmentajan käsikirja
- Vertaistukihenkilön käsikirja (sisältää tehtäviä)
- Erikokoisia papereita, kartonkia, kyniä, tusseja, post it lappuja jne.
- Fläppitaulu tai vastaava
- Mahdollisesti tarvittavat:
 - Power Point -esitykset sisällöstä
 - Tietokone
 - Projektori

TARVITTAVAT MATERIAALIT

- ATL Valmentajan käsikirja
- Vertaistukihenkilön käsikirja (sisältää tehtäviä)

- Erikokoisia papereita, kartonkia, kyniä, tusseja, post it lappuja jne.
- Fläppitaulu tai vastaava
- Mahdollisesti tarvittavat:
 - Power Point -esitykset sisällöstä
 - Tietokone
 - Projektori

KESKEISET SISÄLLÖT

ATL Valmentajan käsikirja, Luku 2, Vertaistukihenkilöiden valmentaminen ja vertaistukityön kulmakivet
Vertaistukihenkilön käsikirja, Luku 2, Vertaistukihenkilön roolit

ALOITUS

Toivota osallistujat tervetulleiksi ja pitääkö kuulumiskierros, jossa voitte tarvittaessa myös palata edellisen osion aiheisiin. Esittele osallistujille valmennuskerran aihe.

KESTO

20 min

TEHTÄVÄ 1	Oma roolimallinil
KESTO	30 min
MATERIAALIT	Luku 2, tehtävä 1
TEHTÄVÄN KULKU	Esittele osallistujille lyhyesti roolimallin käsite. Pyydä osallistujia miettimään yhtä henkilöä, jota he ovat pitäneet tai pitävät tällä hetkellä roolimallinaan. Se voi olla henkilö, joka on jollain tavalla vaikuttanut heidän selviytymiseensä asunnottomuudesta, muttei välttämättä. Voit kirjoittaa fläpille joitakin avainsanoja, jotka auttavat osallistujia oman roolimallin löytämisessä esim. inspiraatio, luonteen, saavutukset, osaaminen, samankaltaisuus, asema, valta. Tämän jälkeen pyydä osallistujia tekemään tehtävä 1. Tehtävän tekemisen jälkeen jokainen esittelee oman roolimallinsa. Keskustelkaa lopuksi osallistujien kanssa niistä ominaisuuksista/adjektiiveista, joita toistettiin eniten, ja pohtikaa yhdessä, miksi.
VINKKEJÄ	Valmentaja voi auttaa osallistujia löytämään oman roolimallinsa, kertomalla heille lyhyesti omasta roolimallistaan.

TEHTÄVÄ 2	Minä roolimallina
KESTO	30 min
MATERIAALIT	Luku 2, tehtävä 2
TEHTÄVÄN KULKU	Keskustele osallistujien kanssa vertaistuen arvoista (Toivo - Kokemus - Oikeudenmukaisuus - Vastavuoroisuus - Voimaantuminen - Hyväksyminen - Empatia). Voit hyödyntää fläppitaulua tai tehdä PowerPoint -esityksen. Pyydä osallistujia tekemään tehtävä 2 pareittain tai pienryhmissä. Anna jokaiselle ryhmälle yksi tai kaksi arvoa ja pyydä heitä miettimään, miten kyseinen arvo näkyy vertaistukihenkilön työssä ja listaamaan konkreettisia esimerkkejä. Lopuksi pyydä ryhmiä jakamaan pohdintansa muulle ryhmälle.
VINKKEJÄ	Voitte vaihtoehtoisesti keskittyä vain yhteen tai muutamaan arvoon tai valita jonkun toisen sopivamman arvon.

TEHTÄVÄ 3	Salassapito ja luottamuksellisuus
KESTO	20 min
MATERIAALIT	Luku 2, tehtävä 3
TEHTÄVÄN KULKU	Esittele osallistujille salassapitoon ja luottamuksellisuuteen liittyviä säännöksiä ja käytäntöjä, jotka liittyvät vertaistukihenkilön työhön. Käykää yhdessä osallistujien kanssa läpi tilanteita, joissa salassapitovelvollisuutta ja luottamuksellisuutta rikotaan. Keskustelkaa esimerkiksi seuraavasta: Kuka rikkoo luottamuksellisuutta? Millaista haittaa tapahtuneesta aiheutuu? Miten tapahtuma olisi voitu estää?

TEHTÄVÄ 4	Tomasin tarina
KESTO	30min
MATERIAALIT	Tomasin tarina
TEHTÄVÄN KULKU	Tutustukaa Tomasin tarinaan pienissä ryhmissä ja vastatkaa tarinassa oleviin kysymyksiin. Käykää lopuksi kysymykset läpi koko ryhmän kesken. Voit halutessasi muokata ja lisätä uusi kysymyksiä.

OSION LOPETUS	AKeskustelkaa lopuksi yhdessä, millaisia ajatuksia työskentelystä heräsi. Voitte hyödyntää seuraavia kysymyksiä: 1. Millaisia oivalluksia sait liittyen vertaisuuteen? 2. Mitä opit? 3. Mikä jäi mietityttämään?
--------------------------	---

2.4 Lähteet

- Scottish Recovery Network, Fundación INTRAS et al., [Peer2peer. Vocational Training course, 2015](#)

Tehtävä: Minä roolimallina

Mieti miten arvot näkyvät tekemässäsi vertaistukityössä. Mitkä ovat vahvuuksia ja missä haluat kehittää itseäsi?

ARVO	MITEN ARVO NÄKYY ROOLISSASI VERTAISTUKIHENKILÖNÄ?
TOIVO	
JAETTU KOKEMUS	
TASAVERTAISUUS	
VASTAVUOROISUUS	
VOIMAANTUMINEN	
HYVÄKSYNTÄ	
EMPATIA	

2 *UNIT*

Tehtäviä ja esimerkkejä

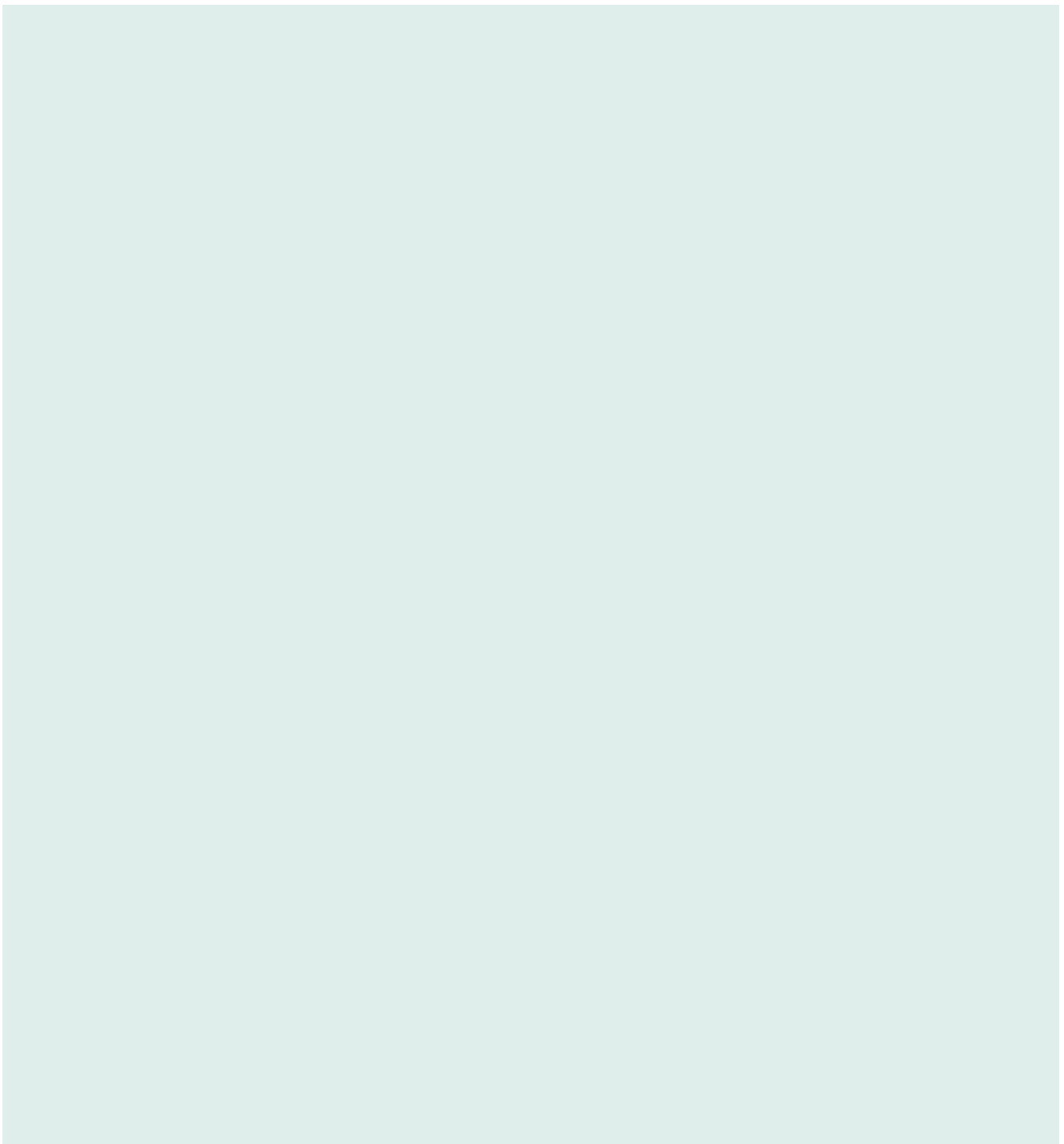

Accommodating a travelling **life**

Tehtävä: Oma roolimallini

Ajattele henkilöä, joka on tai on ollut roolimalli sinulle. Hän voi olla henkilö, joka on jotenkin vaikuttanut asunnottomuudesta toipumiseen, mutta ei välttämättä.

Mitä kyseinen henkilön asenteessa tai saavutuksissa on sellaista, joka tekee sinuun vaikutuksen? Tietääkö hän, että pidät häntä roolimallinasi? Mieti hänen ominaisuuksiaan/ asenteitaan/ tekojaan, jotka rohkaisivat sinua seuraamaan hänen esimerkkiään. Kirjoita ne ylös.

Tehtävä: Luottamuksellisuus

Alla on kuvattu tilanteita, joihin liittyy tavalla tai toisella luottamuksellisuus. Keskustelkaa missä tilanteissa luottamuksellisuus toteutuu ja missä tilanteissa ei toteudu.

TILANNE	TAPAHTUMA	MUKANA OLEVAT IHMISET
Asunnoton ihminen on tulossa hätämajoitukseen.	Ihmistä huudetaan kovaan ääneen nimeltä vastaanottotiskillä.	Työntekijät ja kaikki paikalla olevat asiakkaat kuulevat ihmisen nimen.
Poliisi tulee hätämajoitukseen.	Poliisi kysyy yhden hätämajoituksessa olevan ihmisen perään.	Poliisi ja työntekijät keskustelevat keskenään.
Poliisi tulee asunnottomien päiväkeskukseen.	Poliisi kertoo henkilökunnalle etsivänsä tiettyä ihmistä.	Sinä, vertaistukihenkilö kuulet työntekijöiden ja poliisin välisen keskustelun ja ymmärrät, että tunnet etsittävän ihmisen.
Terveystenhoito asunnottomien palvelukeskuksessa.	Sairaanhoitaja tulee yhteiseen tilaan keskustelemaan tukemasi ihmisen terveysasioista.	Paikalla olevat muut työntekijät ja asiakkaat kuulevat keskustelun.
Terveystenhoito asunnottomien palvelukeskuksessa.	Sairaanhoitaja pyytää tukemaasi ihmistä tapaamiselle sairaanhoitajan huoneeseen.	Tukemasi ihminen pyytää sinua mukaan. Olette sairaanhoitajan huoneessa kolmisin.
Korvaushoitopoliklinikan huone.	Pöydällä on lista asiakkaista ja heidän lääkkeistään.	Listan näkevät kaikki klinikalla asioivat ihmiset.
Asumisyksikön työntekijä koputtaa asukkaan ovea.	Asukas ei avaa ovea, joten työntekijä menee sisään.	Olette tukemasi ihmisen kanssa hänen huoneessaan, kun työntekijä tulee avaimilla sisään.

TILANNE	TAPAHTUMA	MUKANA OLEVAT IHMISET
Asumisyksikön työntekijä kohtaa asukkaan käytävällä.	Työntekijä kysyy asukkaalta, onko hän maksanut vuokravelan. Asukas kertoo maksaneensa.	Työntekijä, asukas, kerroksen toinen asukas ja vertaistukihenkilö, joka tietää asukkaan valehtelevan vuokranmaksusta.
Vertaistyöntekijä on vieraillut tuettavan ihmisen uudessa kodissa.	Ammattilainen soittaa ja kysyy vertaistukihenkilöltä, miten tapaaminen sujui.	Vertaistukihenkilö vastaa puhelimeen bussipysäkillä, jossa on myös muita ihmisiä.
Asumisyksikön asukas valittaa kovaäänisestä naapurista vertaistyöntekijälle. Hän kieltää kertomasta asiasta työntekijöille.	Työntekijä tulee paikalle ja kysyy asukkaalta ja vertaistukihenkilöltä, mikä on hätänä.	Asukas, vertaistukihenkilö, työntekijä ja naapuri.
Työntekijän ja tämän asiakkaan välinen keskustelu kuuluu toimistosta käytävälle.	Vertaistukihenkilö kuulet keskustelun kävellessäsi toimiston ohi.	Käytävässä on lisäksi työntekijän vastaanotolle odottavia ihmisiä
Asumisyksikön asukkaan henkilökohtaisia papereita on toimiston pöydällä.	Muut asukkaat näkevät paperit, kun asioivat toimistossa.	Huomaat asian, kun olet tulossa asumisyksikköön töihin vertaistukihenkilöksi.

Tomasin tarina

Tomas on ollut asunnottomana useassa kaupungissa. Viime vuonna hän saapui kaupunkiin, jossa toimit vertaisena. Tomas on yöpynyt pääsääntöisesti tuttavien luona ja joskus ulkona.

Tomas on työskennellyt aiemmin rakennustyöläisenä. Hän oli ollut kerran naimisissa, mutta hän ja hänen vaimonsa riitelivät jatkuvasti, ja avioliitto kariutui muutaman vuoden kuluttua. Vaimon lähdettyä Tomas alkoi juoda. Hän sairastui alkoholiriippuvuuteen ja menetti lopulta työnsä.

Tomasin alkoholismi on johtanut siihen, että hän on menettänyt kaikki yhteydet sukulaisiinsa. Aluksi hänen vanhempansa yrittivät tukea häntä, mutta eräänä päivänä kiivaan riidan aikana Tomas löi isäänsä, jolloin tämä sai vakavia vammoja. Tämän tapauksen jälkeen Tomas joutui vankilaan joksikin aikaa.

Alueella, jossa hän nyt liikkuu, hän on solminut ystävällisen suhteen lähellä asuvaan vanhaan rouvaan. Tomas pelasti rouvan koiran jäämästä auton alle. Kiitollisuudesta rouva haluaa auttaa Tomasia ja pyytää häntä välillä kotiinsa tekemään pieniä remontteja ja auttamaan kaupassakäynnissä. Tomas saa käydä hänen luonaan suihkussa ja saa ruokaa. Tomas auttaa rouvaa mielellään, eikä hän haluaisi rahaa vastineeksi, mutta rouva vaatii, että saa maksaa edes pienen palkkion.

Riippuvuudestaan huolimatta Tomas on edelleen hyvässä fyysisessä kunnossa ja halukas palaamaan töihin. Hän on kertonut rouvalle aiemmasta elämästään ja kokemuksestaan rakennustyöläisenä, ja käy ilmi, että rouvan poika pyörittää pientä rakennusfirmaa. Rouva pyysi poikaansa harkitsemaan Tomasin palkkaamista. Poika epäröi, mutta suostuu lopulta tarjoamaan Tomasille koeaikaa. Hän pyytää Tomasilta hänen henkilötodistustaan koesopimuksen virallistamiseksi. Tomas oli kuitenkin kadottanut henkilöllisyydistönsä.

Työnantaja sanoo, ettei hän voi palkata tunnistamatonta miestä. Tomas ei tiedä, kenen puoleen kääntyä saadakseen apua. Tomas on menettänyt sen vähäisenkin uskon, joka hänellä oli jäljellä siihen, että hän voisi parantaa nykyistä tilannettaan. Hän retkahtaa taas juomaan alkoholia.

KYSYMYKSIÄ POHDITTAVAKSI

1. Millaista apua Tomas tarvitsee?
2. Miten ammattilaiset voisivat auttaa Tomasia?
3. Mikä voisi olla sinun roolisi vertaistukihenkilönä? Miten vertaistuki voisi auttaa?
4. Onko ammattilaisten ja vertaistukihenkilön lisäksi muita tahoja, joiden kanssa voisi olla tarpeen tehdä yhteistyötä? Millä tavoin?

2

Luvun loppu

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

